

Egyetememes traumák

Mayer Éva és Majoros Áron Zsolt kiállítása

BOROS LILI

Limes Galéria, Komárom, 2018. V. 18. – VI. 10.

Ha Mayer Éva művészetének komponenseit, kontextusait röviden kellene összefoglalnom, akkor a tér szakralitását, az identitásproblémákat, a személyes traumák feldolgozását és a tabukérdések megfogalmazását említeném. Olyan témák vizsgálatát és láthatóvá tételét, melyek nem a képzőművészet (a kortárs képzőművészetben ezek már nem tabudöntőgető kérdések), hanem a társadalmi diskurzus színterén számítanak tabunak. Mayer Évát tehát – annak ellenére, hogy a grafikai technikákkal folyamatosan kísérletezik, tágítja annak határait – nem a művészettörténeti reflexió, az újrafogalmazás érdekli, hanem a személyes érintettség révén a társadalmat érintő témák (gyász, betegség) felvállalása. Mindez nem azt jelenti, hogy ne lenne számára fontos a kultúrtörténeti hagyomány, sőt installatív szemléletű munkáinak többsége kulturális-metaforikus elemek, alapformák, archetipusok (ház, templom, stációk) használatán és ezek térképző, teret teremtő hatásán alapul.

Ezek az archetipusok azonban sosem a régmúlthoz tartoznak, aktualitásukat textuális elemekkel, szövegekkel, szövegtörredékekkel emeli ki a művész. Legerősebbek talán azok a mondatok, amelyeket a 2010-es *Réteghiány avagy a korlátok a fejedben vannak...* című grafikai installációjában használ: a kétszáz éves somorjai vallatókérdések a fenyegetettség, az elnyomás, az agresszió légkörét teremtik meg. Ez Mayer Éva legpolitikusabb műve, de csak abban az értelemben, amennyiben a politikai döntéshozók az egyén személyes életét, életterét korlátozzák és érintik, tágabb értelemben pedig azt a (kulturális, etnikai, vallási) mikroközösséget, amelyhez a művész is tartozik.

Mayer Éva műveiben az identitásprobléma nem annyira explicit, sokkal rejtettebb formában van jelen. Míg a 60-as, de főleg a 70-es években az identitás kifejezésének elsődleges terepe a művész teste volt, addig Mayer Évánál mindez kulturálisan kódolt szimbolikus tárgyak, formák, grafikai művek és hangok, szövegek együttthatásából jön létre. Története egy közösség (vagy társadalom, mint például a *Szakítópróba* és a *Transcom 2*

című grafikainstallációkban) tágabb narratívájába van ágyazva: láttatni engedi a traumafeldolgozásban is nagy szereppel bíró sorsközösséget, a társadalom és az egyén közötti viszonyokat. Az elhangzó és a táblákon látható szövegtörredékek és az endometriózisban szenvedő nők mikrotörténetei úgy rajzolnak ki egy komplexebb rendszert, hogy a vizuális elemek téri vonatkozásaival – beleértve az adott hely egykori szakrális jellegét – egészülnek ki.

Mayer Éva munkái igazán szakrális eredetű térben működnek jól, talán azért, mert a használt formák archetipusok, az európai, a zsidó-keresztény kultúrkör legalapvetőbb szimbólumai. Nem magánmitológiát épít, hanem személyes tapasztalásait, traumáit illeszti bele egy általánosabb problémakörbe. Nem retrospektív, emlékező nézőpontot alkalmaz, hanem mindezt előre haladó folyamatként érzékelteti (lásd az általa is hangsúlyozott poszttraumás növekedés fogalmát). Ez a liturgia, a szertartás megtisztuló, a bűntől való

MAYER ÉVA,
MAJOROS ÁRON
ZSOLT: *Bölcsők*
(részlet), 2018,
installáció hanggal
(hang: **BANDOR**
ÉVA)

Foto: Szalai Erika

Fotó: Majoros Áron Zsolt

MAYER ÉVA, MAJOROS ÁRON ZSOLT: Bölcsők, 2018, installáció hanggal (hang: **BANDOR ÉVA**), vegyes technika, 9 bölcső, rozsdamentes acél, gipsz, plexi, lámpa, 8 jelzőtábla, reflexfólia, változó méret

megszabadulás folyamatában a gyógyulás, feldolgozás lehetőségével olvad össze. A tér, a szimbólumok, az alkotói cselekvés és a liturgia folyamatának összekapcsoló szemlélete nem ismeretlen a magyar képzőművészetben (lásd például Lovas Ilona alkotásait), de Mayer Éva művészetének is állandó jellemzője. A *Bölcsők* közvetlen előzménye például a 2007-es *Diagnosis fogással* című grafikai installáció, a ruhafogasra akasztott, vállfán lógó litográfiai és szerigráfiai nyomatok, a betegségnarratíva első állomásáiként.

Rövid elemzésem azonban mindezekig egy fontos mozzanatot kihagyott: azt, hogy ez a komplex mű egy alkotótárs közreműködésével született meg. A történet is két ember története – a szobrászművész férje is, a nem pusztán asszisztáló, megfigyelő, hanem a folyamat részesévé váló férfi. A grafikai művek helyébe így került plasztikus mű. Az installáció ezért nem sajátos női hangon szólal meg, hanem egy univerzális, a férfi és nő közös történetének kifejezésére alkalmas egyértelmű szimbólumon, a bölcsőn (darabszáma a terhesség kilenc hónapjára utal) és a benne előtűnő vagy éppen hiányzó gyermekképen keresztül. A női szubjektumok történetei, érzései Bandor Éva színművész tolmácsolásában hangzóanyagként kísérik a tárgyakat, a várakozás és a vágyakozás szimbólumait. A beépített neon, a megrepesztett gipsz, a felsejlő vagy hiányzó gyermekalak a kiszolgáltatottságra, kiszámíthatatlanságra utal. A bölcsők felében található csecsemő azt a statisztikát tükrözi, mely szerint a gyermekekre vágyó, endometriózisban szenvedő nők felének sikerül anyává válnia. Univerzális szimbólum a jelzőtábla is. A táblák alapvető funkciói, azaz az útmutató, védelmező, a biztonságot (ha tetszik, az életet) fenntartó szerepük érvényüket vesztik elhelyezésük, az elhangzó történetek és a bölcsőobjektvek által.

Majoros Áron Zsolt magabiztos technikai tudással kivi-telezett szobrai személytelenségük ellenére a személyes kapcsolatok, viszonyok kifejezései. Építkező, elfogyó, meghasadó (női) alakjai, *Andromédája* számomra leginkább az önmagát feltáró szobor jelentéskörébe tartoznak, valahogy úgy, ahogyan Pauer Gyula *Mayája*. Az anyag működését tökéletesen értő művész a hiányból generál jelentést: az anyagtalan, üres részek ugyanolyan részei a körbejárható plasztikának, mint a gondosan megformált alakrészletek. Ez a hiányból való építkezés, a töredékes jelleg teljes mértékben válhat a lélek és az emberi kapcsolatok szimbólumává.

Mayer Éva és Majoros Áron Zsolt művei egyetemes érvényű, jól érthető szimbólumokat használnak, és így valósulhat meg az alkotók deklarált célja is: a társadalomban tabutémáknak számító problémák kimondása és vizsgálata. A képzőművészet számukra kommunikáció: nemcsak traumafeldolgozásra alkalmas, hanem képes láthatóvá tenni a folyamatot, lehetőséget teremtve az azonosulásra.

MAYER ÉVA, MAJOROS ÁRON ZSOLT: Bölcsők (részlet), 2018, installáció hanggal (hang: **BANDOR ÉVA**)

Fotó: Szálai Erika